

Zápisnica z Valného zhromaždenia Učenej spoločnosti Slovenska dňa 22.5.2019

Miesto

Auditórium QUTE, Centrum pre výskum kvantovej informácie, Fyzikálny ústav SAV
Dúbravská cesta 9, Bratislava

Prítomní

akademičky a akademici UČSS
asistentka UČSS
(podľa prezenčnej listiny)

Program Valného zhromaždenia UČSS

1. Úvodný príhovor predsedu UČSS
2. Voľba člena Rady UČSS
3. Príprava volieb nových členov UČSS v roku 2019
4. Zhodnotenie efektu doterajšieho úsilia UČSS
o zlepšenie stavu vedy, výskumu a vzdelávania na Slovensku
5. Rôzne

1. Úvodný príhovor predsedu UČSS

Na úvod VZ si členovia UČSS uctili minútou ticha pamiatku prof. Brunovského, prof. Kúdelu a prof. Lichardusa.

Prof. Moczo následne predniesol stručný prehľad činnosti od 12.12.2018. Činnosť zhrnul do nasledovných bodov:

- Bola sformulovaná Vízia pre znalostnú spoločnosť a lepšie Slovensko
- Bola pripravená výročná správa o činnosti UČSS pre P SAV
- V publikácii k 25. výročiu Učenej spoločnosti Českej republiky bol uverejnený príspevok *Z histórie učených spoločností na Slovensku*, ktorý pripravil prof. Moczo.
- Na slávnostnom 25. Valnom zhromaždení Učenej spoločnosti Českej republiky vo Veľkej Aule Karolina v Prahe predniesol prof. Moczo príhovor na tému *Najväčší problém slovenskej vedy*.
- Prof. Moczo pripravil príspevok *The Slovak Academy of Sciences and The Learned Society of Slovakia* pre 2019 Intl. Symposium on the Future of Learned Academies in Philadelphia on June 12-14, 2019, organizovanom Americkou filozofickou spoločnosťou.
- UČSS spolu s Vedeckým parkom UK zorganizovala prednášku prof. Philippa Kukuru (Oxford) na tému – Weighing single molecules with light
- Pripravujú sa prednášky UČSS pre verejnosť (v spolupráci s Nadáciou ESET), ktoré budú uverejnené na YouTube. Tieto prednášky by mohli pripraviť situáciu, v ktorej by RTVS nielen deklarovala záujem o spoluorganizáciu Vianočnej prednášky UČSS pre verejnosť, ale by tento záujem aj skutočne realizovala.

- Doteraz bolo publikovaných 24 aktualít na web stránke UčSS.
- Bol vytvorený návrh vizitiek a CV členov UčSS na webe
- Bol vytvorený návrh formulára príspevkov do rubriky Veda a výskum
- Pripravuje sa memorandum o spolupráci medzi UčSS a UČS ČR.
- Bola pripravená aktualizácia volebného poriadku UčSS.

2. Voľba člena Rady UčSS

Prof. Bužek sa vzdal členstva v Rade. Za kandidáta na nového člena Rady bol navrhnutý prof. Podlubný, ktorý bol v tajnej voľbe zvolený za člena Rady (za hlasovalo 39 členov, 3 členovia boli proti, 1 hlas bol neplatný). Prof. Moczo zároveň oznámil, že Dr. Olejník sa vzdal členstva v UčSS. Takisto sa vyjadril k aktivite niektorých členov UčSS, ktorí sa za posledné roky dlhodobo nezúčastňujú ani len valných zhromaždení UčSS. Konštatoval, že k takýmto členom bude treba zaujať postoj. V rámci diskusie sa prof. Luby opýtal, či sa v Českej republike platí členské v UČS ČR. Prof. Moczo aj prof. Noga odpovedali, že sa platí príspevok vo výške 1% z platu. Okrem toho má UČS ČR aj podporu od sponzorov a tiež z AV ČR. Finančná podpora UČS ČR je teda niekoľko rádov vyššia ako finančná podpora UčSS.

3. Príprava volieb nových členov UčSS v roku 2019

Prof. Moczo zdôraznil, že u kandidátov je treba prihliadať na komplexnosť vedeckej osobnosti a tiež, ako je daný vedec schopný vplývať na spoločnosť. Bola navrhnutá aktualizácia volebného poriadku, za ktorú hlasovali všetci prítomní členovia UčSS. V rámci diskusie vystúpil prof. Luby, ktorý konštatoval, že podľa neho systém volieb diskriminuje emeritných členov. Na túto tému sa rozprúdila diskusia, v ktorej prof. Urban a prof. Luby vyhlásili, že pri danom systéme volieb neprídu na voľbu nových členov. Prof. Pastorek taktiež konštatoval, že štatút je diskriminačný a navrhol ho vrátiť na prerokovanie. Prof. Berek nadniesol otázku, aký má zmysel deliť členov UčSS na riadnych a emeritných členov. Prof. Moczo pripomenul, že súčasný štatút UčSS bol jednomyseľne schválený per rollam. Nikto z UčSS nenamietol nič proti formulácii ods. (5) Čl. VII: „O otázkach členstva podľa ods. (1) a (4) sa hlasuje tajne na Valnom zhromaždení Učenej spoločnosti a návrhy sú prijaté, ak boli odsúhlasené nadpolovičnou väčšinou prítomných riadnych členov Učenej spoločnosti“. Z diskusie, v ktorej vystúpili ešte prof. Noga, Dr. Majková, prof. Samuely, prof. Breier však vyplynula požiadavka na zmenu Štatútu tak, aby sa v predmetnej formulácii vypustilo slovo „riadnych“. Hlasovanie ukázalo, že za aktualizáciu štatútu je 41 členov, proti 0 a zdržali za 2 členovia.

Ďalšia diskusia bola zameraná na určenie maximálneho počtu kandidátov, ktorí môžu byť zvolení. Po bohatej diskusii sa hlasovalo o návrhu, aby maximálny počet novozvolených členov bol 10. Za tento návrh hlasovalo 40 členov, 4 členovia boli proti a 2 sa zdržali hlasovania.

4. Zhodnotenie efektu doterajšieho úsilia UčSS o zlepšenie stavu vedy, výskumu a vzdelávania na Slovensku

Prof. Moczo explicitne pripomenul všetky iniciatívne návrhy UČSS na zlepšenie situácie vedy, výskumu a vzdelávania na Slovensku – viaceré prezentované aj na VZ, na ktorých sa zúčastnila ministerka školstva, vedy, výskumu a športu SR. Prof. Moczo konštatoval, že nič zo zásadných návrhov a dokumentov Učenej spoločnosti nebolo podporené praktickými opatreniami na úrovni orgánov, ktoré majú právomoc konať a pomôcť vede, výskumu a vzdelávaniu.

Následne predseda SAV prof. Šajgalík charakterizoval súčasnú situáciu SAV. Konštatoval, že sa nepodarilo dokončiť transformáciu SAV. Príčiny problémov v procese transformácie organizácií SAV na VVI sú nasledovné:

- nejasnosť a nejednoznačnosť zákona o SAV
- krátky čas na transformáciu
- náročnosť procesu
- nedostatočná a neskorá komunikácii SAV s MŠVVaŠ SR

Na vyriešenie tejto situácie bude potrebné zmeniť aktuálnu podobu § 44 zákona o v. v. i. a umožniť transformovať organizácie SAV postupne, na dobrovoľnom princípe. Prof. Šajgalík prezentoval stratégiu a víziu SAV na ďalšie roky. Uviedol, že SAV má spracovanú a schválenú víziu SAV 2030. Taktiež je vytvorený systém mapovania výskumnej infraštruktúry. Výskumná infraštruktúra SAV je „open access“ a je dostupná na webe SAV <https://www.sav.sk/?lang=sk&doc=activity-infrastr>. Prof. Šajgalík spomenul aj realizáciu medzinárodného auditu vedy a výskumu, reformu financovania v rámci VVal, zavedenie výkonového financovania, podporu excelentnosti, programy pre mladých. Ďalšia časť prezentácie prof. Šajgalíka bola venovaná financovaniu SAV. Financovanie SAV je tvorené hlavne štátnym rozpočtom (70mil. Eur), grantmi (10 mil Eur) a financiami zo súkromného sektora, ktorých je menej ako 2 mil Eur. Tieto financie rozhodne nie sú dostačujúce, preto je potrebné hľadať iné zdroje financií. Za ďalšie priority do budúcnosti považuje ľudský potenciál, otvorenosť doktorandského štúdia pre krajiny 3. sveta a dôslednú internacionalizáciu doktorandského štúdia a tiež vedcov SAV.

V ďalšej časti podpredseda SAV prof. Samuely predstavil 3 dokumenty: Iniciatíva – vízia pre znalostnú spoločnosť a lepšie Slovensko 2050, Stratégia SAV 2030 a Akčný plán k programovému vyhláseniu. Prof. Samuely konštatoval, že slovenská veda nie je schopná za dané peniaze konkurovať ostatným krajinám. V rámci diskusie prof. Pastorek navrhol porovnať jednotlivé inštitúcie vo vnútri SAV. Členovia predsedníctva potvrdili, že takéto analýzy majú. Analýza by mala slúžiť na motivovanie najlepších. Tiež by mali byť vytvorené kritéria na podporu elitného výskumu.

5. Rôzne

Vzhľadom na pokročilý čas prof. Moczo len krátko vyzval členov UČSS, aby uvažovali a prípadne zaslali iniciatívne návrhy, ako by mal byť riešený problém s členmi, ktorí svojou nečinnosťou a ne-komunikáciou konajú v rozpore so štatútom.

Uznesenie

Valné zhromaždenie zvolilo

1. prof. Igora Podlubného za člena Rady Učenej spoločnosti Slovenska

Valné zhromaždenie schvaľuje

2. prípravu úpravy Štatútu UčSS tak, aby bola odstránená podmienka nadpolovičnej väčšiny prítomných riadnych členov v hlasovaní o otázkach členstva; návrh úpravy bude predložený na per rollam hlasovanie
3. aktualizáciu volebného poriadku UčSS tak, aby bol v súlade so Štatútom UčSS
4. vyhlásenie volieb nových členov, ktoré sa budú konať na jesennom VZ
5. určenie termínu konania volieb na základe prieskumu účasti a následnom per rollam hlasovaní
6. zvolenie najviac 10 nových riadnych členov UčSS

Valné zhromaždenie berie na vedomie

7. prof. Bužek sa vzdal členstva v Rade UčSS
8. dr. Olejník sa vzdal členstva v UčSS
9. informáciu prof. Šajgalíka, prof. Samuelyho a prof. Mocza o efekte doterajších úsilí UčSS o zlepšenie situácie vedy, výskumu a vzdelávania na Slovensku

Zapísala:

prof. Ing. Oľga Križanová, DrSc., tajomníčka UčSS

Schválil:

prof. RNDr. Peter Moczo, DrSc., predseda UčSS